

e-mentor

DWUMIESIĘCZNIK SZKOŁY GŁÓWNEJ HANDLOWEJ W WARSZAWIE
WSPÓŁWYDAWCA: FUNDACJA PROMOCJI I AKREDYTACJI KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH

2018, nr 3 (75)

Ewelina Zarzycka, Joanna Krasodomska, Michał Biernacki, *Akredytacja ACCA a rozwój zawodowy specjalistów rachunkowości i finansów w Polsce*, „e-mentor” 2018, nr 3(75), s. 48–55, <http://dx.doi.org/10.15219/em75.1362>.

Akredytacja ACCA a rozwój zawodowy specjalistów rachunkowości i finansów w Polsce

Ewelina
Zarzycka*

Joanna
Krasodomska**

Michał
Biernacki***

Działające w skali światowej organizacje certyfikujące specjalistów rachunkowości i finansów kształtują postrzeganie profesjonalistów z tej dziedziny przez rynek pracy, a także – poprzez procesy akredytacji uczelni wyższych – wpływają na kształcenie w tym zakresie. Wieloletnie doświadczenie instytucji certyfikujących związanych z rachunkowością może być wykorzystane przez kraje rozwijające się w procesach profesjonalizacji i certyfikacji tych zawodów. Pracodawcy cenią pracowników posiadających kwalifikacje międzynarodowe, a uczelnie wyższe chętnie nawiązują współpracę z organizacjami certyfikującymi. Akredytacja zwiększa prestiż studiów i jest dowodem, iż program danego kierunku odpowiada najwyższym światowym standardom. Druga dekada XXI wieku to okres wzrostu popularności procesów akredytacji w Polsce. Szczególnie uznanie zdobyła akredytacja kierunków z zakresu rachunkowości i finansów przez organizację ACCA (Association of Chartered Certified Accountant), którą uzyskało już 14 uczelni wyższych. W artykule zaprezentowano wyniki badań, których celem było ustalenie, czy akredytacja ACCA wpływa na rozwój zawodowy specjalistów rachunkowości i finansów w Polsce, oraz identyfikacja czynników, które się do niego przyczyniają. Dla realizacji powyższego celu przeprowadzono badania ankietowe wśród studentów z trzech wybranych uczelni akredytowanych w Polsce: Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Przegląd badań z zakresu wpływu akredytacji na rozwój zawodowy specjalistów rachunkowości i finansów

Już od wielu lat organizacje certyfikujące zawody w obszarze rachunkowości i finansów pełnią ważną rolę w kształtowaniu i umacnianiu rangi zawodowej między innymi w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Kanadzie. Instytucje te nie tylko przeprowadzają egzaminy i wydają certyfikaty poświadczające kompetencje w obszarze rachunkowości i finansów,

ale także inicjują nowe kierunki badań, organizują konferencje i opracowują wytyczne dotyczące dobrych praktyk rachunkowości (por. Montano i in., 2001; McChlery i Paisey, 2003; Coe i Delanye, 2008; Van Zante, 2005; 2010).

W wielu krajach, w tym Wielkiej Brytanii oraz Stanach Zjednoczonych, instytucje te współpracują od wielu lat ze szkołami wyższymi, między innymi akredytując programy kształcenia na kierunkach z zakresu rachunkowości i finansów (McGettrick et al., 1997). Procesy akredytacji wymagają od uczelni ujednoczenia zawartości sylabusów i sposobów egzaminowania w celu dostosowania się do standardów organizacji certyfikującej. Ocena wpływu takich zmian na jakość kształcenia nie jest jednak jednoznaczna. Akredytowane programy kształcenia podlegają standaryzacji i spełniają w dużym stopniu oczekiwania praktyki, przygotowując dobrze wyszkolonych technicznie pracowników gotowych do wykonywania zawodu (Brown and Balke, 1983; Power, 1991; Paisey and Paisey, 2000). Z drugiej jednak strony ograniczają możliwości wykładowców i studentów w zakresie omawiania i studiowania ważnych, a nie uwzględnionych w nich zagadnień, chociażby z zakresu teorii i historii rachunkowości, co może stanowić zagrożenie dla rozwoju dziedziny w przyszłości (Langenderfer, 1987; Zeff, 1989).

Duży nacisk, który kładzie się w akredytowanych programach na aspekty praktyczne, a także umiejętności i wiedzę niezbędne dla wykonywania zawodów z zakresu rachunkowości i finansów, powoduje zainteresowanie pracodawców studentami i absolwentami tych programów (Coe and Delanye, 2008). Osoby, które mogą pochwalić się certyfikatami międzynarodowymi są wysoko cenione na rynkach pracy w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Choć ich posiadanie nie jest konieczne do podjęcia pracy w zawodzie w tym regionie, certyfikaty są elementem przewagi konkurencyjnej potencjalnych kandydatów i dowodem na posiadanie wysokich kwalifikacji w obszarze rachunkowości i finansów oraz potwierdzeniem

* Uniwersytet Łódzki

** Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

*** Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

dobrej znajomości języka angielskiego (Paisey i Paisey, 2004). Dzięki certyfikatom rosną szanse kandydatów na zdobycie lepszej pracy, także za granicą, między innymi w Wielkiej Brytanii czy USA (zob. McGee, 2005; Madalina i in., 2011; Zarzycka, 2015; Szadziewska, 2016).

Globalna rozpoznawalność instytucji certyfikujących, ich duże znaczenie dla praktyki rachunkowości i finansów, a także dla tworzenia ustawodawstwa i kształtowania rangi zawodowej specjalistów w tym zakresie na świecie są istotnymi czynnikami zwiększającymi prestiż programów studiów (Freeman i Evans, 2016). Szczególnie istotne jest to w przypadku krajów Europy Środkowo-Wschodniej, w tym Polski, gdzie istnieje potrzeba instytucjonalnego wsparcia dla kształtowania zawodu specjalisty rachunkowości i planowania kariery zawodowej w tym obszarze. W wielu krajach w tym regionie nie działają bowiem żadne organizacje zrzeszające specjalistów rachunkowości. Specjaliści ci poszukują instytucji, które będą wspierały ich rozwój zawodowy i umożliwią nawiązanie kontaktów z innymi przedstawicielami tej profesji (por. Szychta, 2005; 2011).

Choć certyfikaty międzynarodowe są na rynku pracy cenione niezwykle wysoko, istnieje wiele barier utrudniających ich zdobycie. Najważniejsze z nich to problemy językowe, wysoki koszt procesu certyfikowania, obszerność materiału przewidzianego w programie, czy też fakt, że egzaminy odbywają się w wyznaczonym czasie i miejscu (por. m.in.: McGee, 2005).

Akredytacja ACCA na świecie i w Polsce

Jedną z instytucji działających w badanym obszarze, której certyfikaty uznawane są w środowisku międzynarodowym, jest Association of Chartered Certified Accountants (ACCA). Powstała ona w Londynie w 1904 roku, a jej zadaniem jest promowanie etyki i właściwych standardów w rachunkowości i finansach. Certyfikuje specjalistów w tym zakresie, ale także zrzesza i aktywizuje tę grupę zawodową. Obecnie posiada 455 000 studentów i 178 000 członków w 181 krajach świata. Działa globalnie, posiada biura i centra egzaminacyjne w ponad 100 krajach, dzięki czemu jest jedną z najbardziej rozpoznawanych instytucji w obszarze rachunkowości. Misją ACCA jest między innymi: promowanie najwyższych standardów profesjonalnych, etycznych i ładu korporacyjnego w obszarze rachunkowości i finansów, zapewnienie możliwości rozwoju i dostępu do wiedzy dla specjalistów na całym świecie, służenie interesowi publicznemu i bycie globalnym liderem wśród organizacji certyfikujących zawód księgowego (ACCA Global, 2018).

Zdobycie dyplomu ACCA wymaga zdania 13 egzaminów oraz wykazania się odpowiednią praktyką zawodową (minimum 36 miesięcy w obszarze finansów bądź rachunkowości). Zakres tematyczny egzaminów jest szeroki i obejmuje zagadnienia związane z rachunkowością finansową i zarządczą,

zarządzanie finansami, podatki, audyt, prawo gospodarcze, etykę, ład korporacyjny, zarządzanie ryzykiem, analizy biznesowe. 11 egzaminów w ramach kwalifikacji jest obowiązkowych, pozostałe 2 są typowane przez studentów, którzy mogą wybierać między zaawansowaną rachunkowością zarządczą, zaawansowanym zarządzaniem finansowym, zaawansowaną rachunkowością podatkową bądź zaawansowanym audytem. Taka struktura kwalifikacji pozwala zdobyć szeroką wiedzę z finansów i rachunkowości, ale także wyspecjalizować się w danym obszarze: na przykład wybierając zaawansowaną rachunkowość zarządczą i zaawansowane zarządzanie finansami, studenci przygotowują się do wykonywania zawodu specjalisty rachunkowości zarządczej/kontrolera finansowego, a wybierając zaawansowany audyt – do wykonywania zawodu biegłego rewidenta/audytora wewnętrznego (ACCA Global, 2018).

Kwalifikacja ACCA wymaga również zaliczenia modułu etycznego, na który składają się nie tylko egzaminy z obszaru etyki i opis praktycznych doświadczeń zawodowych na tym polu (Practical Experience Requirements), ale także szkolenie z etyki, obowiązkowe dla każdego studenta (ACCA Global, 2018).

Organizacja ACCA podkreśla, iż egzaminy w ramach kwalifikacji sprawdzają umiejętności kandydatów w zakresie wymaganym od specjalisty rachunkowości i finansów pracującego w nowoczesnym środowisku biznesowym. Sama forma egzaminów – rozwiązywanie case study – ma na celu weryfikację znajomości zagadnień z rachunkowości i finansów, ale także uwzględnienie szerszego otoczenia, w jakim funkcjonują organizacje. Intencją działań ACCA jest również doskonalenie zawodowe członków poprzez organizowanie szkoleń, konferencji czy też warsztatów oraz aktywizowanie środowiska księgowych i finansistów na całym świecie – również poprzez szkolenia, a także spotkania integracyjne czy konferencje (ACCA Global, 2018).

Oddział ACCA w Polsce działa od 2004 roku; aktualnie status studenta ma tu 3500 osób, zaś członka około 1400 (ACCA Polska, 2018). W latach 2012–2017 czternaście polskich uczelni uzyskało akredytację ACCA dla swoich kierunków studiów (29 akredytowanych kierunków). Kilka kolejnych uczelni współpracuje aktualnie z organizacją ACCA, toteż należy się spodziewać, że wkrótce otrzymają akredytację, bądź uruchomią nowe, zgodne z wymogami ACCA kursy nauczania w obszarze rachunkowości i finansów (ACCA Polska, 2018). Proces akredytowania przez ACCA polega na dostosowaniu zawartości sylabusów dla danych przedmiotów do treści wymaganych podczas egzaminów do tego certyfikatu. Sposób egzaminowania na uczelni powinien również wyglądać podobnie do tego stosowanego przez ACCA. Uzyskanie akredytacji dla danego kierunku pozwala jako studentom na otrzymanie zwolnień z części egzaminów ACCA w oparciu o zaliczenia zdobywane w toku studiów, toteż kończąc studia nie tylko legitymują się dyplomem uczelni wyższej, ale i statusem studenta ACCA (Zarzycka, 2015).

Wyniki badania empirycznego

Cel, pytanie badawcze i metodologia badania

ACCA funkcjonuje w Polsce już od czterech lat oraz współpracuje aktywnie z wieloma szkołami wyższymi. Jak dotąd, nie przeprowadzono jednak badań mających na celu ustalenie wpływu akredytacji ACCA na rozwój zawodowy specjalistów rachunkowości i finansów w naszym kraju oraz identyfikację czynników, które się do niego przyczyniają. Dokonany przegląd literatury pozwolił na zidentyfikowanie luki badawczej w tym zakresie i na sformułowanie następujących pytań badawczych:

1. Czy w opinii studentów zmiany w kształceniu kierunkowym i jego jakości, wynikające z akredytacji ACCA, mają znaczenie dla ich rozwoju zawodowego w obszarze rachunkowości i finansów?
2. Czy w opinii studentów prestiż realizowanego kierunku studiów wynikający z jego akredytacji przez ACCA ma znaczenie dla ich rozwoju zawodowego w obszarze rachunkowości i finansów?
3. Czy w opinii studentów zwiększenie zainteresowania pracodawców studentami kierunków akredytowanych wpływa na ich rozwój zawodowy w obszarze rachunkowości i finansów?
4. Czy w opinii studentów koszty (finansowe i inne) ponoszone w czasie studiów i po ich ukończeniu, a odnoszące się do zdobywania certyfikatu ACCA, mają znaczenie dla zainteresowania zdobywaniem certyfikatu i rozwoju zawodowego w obszarze rachunkowości i finansów?

Dla realizacji postawionego celu przeprowadzono badanie, którym objęto studentów trzech wybranych uczelni akredytowanych w Polsce: Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Uczelnie te należą do grupy wiodących ośrodków akademickich w kraju i jako jedne z pierwszych rozpoczęły współpracę z ACCA w zakresie pozyskania akredytacji. Ponadto, ich władze wyraziły zainteresowanie przeprowadzeniem badań i ich wynikami.

Badania ankietowe zrealizowano w okresie września 2016 – czerwiec 2017. Uczestniczyło w nich 430 studentów. Ostatecznie analizie poddano 384 poprawnie wypełnione ankiety. Kwestionariusz ankiety składał się z dwóch części. Pytania ujęte w pierwszej z nich miały na celu pozyskanie informacji o osobie wypełniającej ankietę. Druga część kwestionariusza zawierała pytania dotyczące samej akredytacji i jej wpływu na rozwój zawodowy. Dokonując oceny, respondenci nadawali poszczególnym elementom znaczenie w skali Likerta wybierając jedną z następujących opcji: 1 – brak wpływu, 2 – niewielki wpływ,

3 – średni wpływ, 4 – duży wpływ, 5 – bardzo duży wpływ¹. Dla analizy uzyskanych wyników zastosowano elementy statystyki opisowej oraz regresję wieloraką.

Dla każdego z przedstawionych w ankiecie pytań zostały określone zmienne objaśniające X1-X8 wykorzystane w równaniu regresji. Zmienne te reprezentują badane aspekty związane z akredytacją ACCA. Ważnym elementem równania regresji jest współczynnik regresji, który pozwala stwierdzić, o ile przeksztali się dana zmienna objaśniana X pod wpływem zmiany określonej zmiennej objaśniającej Y przy stałym poziomie pozostałych zmiennych objaśniających. Równie istotny jest kierunek zależności między tymi zmiennymi, wyrażony znakiem stojącym przy określonym współczynniku regresji. We wszystkich przypadkach, z wyjątkiem zmiennych reprezentujących bariery związane ze zdobywaniem certyfikatu ACCA (koszty, czasochłonność, problemy językowe, egzaminy poza miejscem zamieszkania), oczekiwany jest dodatni znak współczynnika regresji.

Sformułowane na potrzeby badania równanie ma następującą postać:

$$Y1 = \beta_0 + \beta_1 * X1 + \beta_2 * X2 + \beta_3 * X3 + \beta_4 * X4 + \beta_5 * X5 + \beta_6 * X6 + \beta_7 * X7 + \beta_8 * X8 + \varepsilon ;$$

gdzie:

- Y1 – rozwój kariery zawodowej (zmienna mierzona w skali 1 – 5, gdzie 1 – ocena najniższa, 5 – ocena najwyższa);
- X1 – jakość kształcenia (zmienna mierzona w skali 1 – 5, gdzie 1 – ocena najniższa, 5 – ocena najwyższa);
- X2 – prestiż studiów (zmienna mierzona w skali 1 – 5, gdzie 1 – ocena najniższa, 5 – ocena najwyższa);
- X3 – zainteresowanie pracodawców absolwentami kierunków akredytowanych (zmienna mierzona w skali 1 – 5, gdzie 1 – ocena najniższa, 5 – ocena najwyższa);
- X4 – bariery związane z wysokimi kosztami kwalifikacji (zmienna mierzona w skali 1 – 5, gdzie 1 – brak znaczenia, 5 – bardzo duże znaczenie);
- X5 – bariery związane z czasochłonnością uzyskania kwalifikacji (zmienna mierzona w skali 1 – 5, gdzie 1 – brak znaczenia, 5 – bardzo duże znaczenie);
- X6 – bariery językowe (zmienna mierzona w skali 1 – 5, gdzie 1 – brak znaczenia, 5 – bardzo duże znaczenie);
- X7 – bariery związane ze zdawaniem egzaminu poza miejscem zamieszkania (zmienna mierzona w skali 1 – 5, gdzie 1 – brak znaczenia, 5 – bardzo duże znaczenie);

¹ Skala Likerta (1932) jest oprócz skali Stapela czy Thurstone'a najczęściej stosowaną w pomiarze złożonych zjawisk społeczno-ekonomicznych (por. Tarka, 2015). Węziak-Białowolska (2011) postrzega skalę Likerta o co najmniej pięciu kategoriach odpowiedzi jako skalę ciągłą. Inne przykłady zastosowania skali Likerta w badaniach to m.in.: Aiken i West (1991), Sagan (1998).

Akredytacja ACCA a rozwój zawodowy specjalistów...

X8 – bariery związane z obszernością wymaganych do opanowania zagadnień (zmienna mierzona w skali 1 – 5, gdzie 1 – brak znaczenia, 5 – bardzo duże znaczenie).

Statystyka opisowa

W grupie 384 respondentów, których ostatecznie objęto badaniami, 82% stanowiły kobiety, a 18% mężczyźni. 47% badanych to studenci studiów I stopnia, zaś 53% II stopnia.

Większość badanych wyraziła chęć kontynuowania procesu akredytacji po ukończeniu studiów z zamiarem uzyskania certyfikacji zawodowej. 34% respondentów definitywnie potwierdziło chęć poszerzania wiedzy poprzez zdobycie certyfikatu ACCA, 30% uzależniło swoją decyzję od oczekiwań pracodawcy lub rynku pracy. Tylko 5% badanych nie zamierzało kontynuować certyfikacji, gdyż nie będzie im ona potrzebna w pracy zawodowej, zaś 2% uważało, że ma już wystarczającą wiedzę w obszarze rachunkowości i finansów. Stosunkowo duża grupa ankietowanych (29%) nie wiedziała, czy będzie kontynuować zdobycie certyfikatu. Najważniejszymi barierami, jakie studenci dostrzegali w związku ze zdobywaniem kwalifikacji ACCA w przyszłości i ze zdawaniem dalszych egzaminów, były wysokie koszty kwalifikacji (średnia ocena istotności tej bariery przez ankietowanych wyniosła 3,938) i czasochłonność uzyskania pełnej kwalifikacji (średnia ocena istotności tej bariery przez ankietowanych wyniosła 3,794). Warto jednak zauważyć, że przywołane powyżej średnie oceny nie są zbyt wysokie, co oznacza, iż wymienione bariery nie są zasadniczymi przeszkodami dla ankietowanych.

Należy podkreślić, że istotne znaczenie dla badanych studentów miały polskie uprawnienia zawodowe oferowane przez Stowarzyszenie Księgowych w Polsce (SKwP) (średnia ocena znaczenia i przydatności III stopnia certyfikacji zawodowej SKwP wyniosła 4,091, IV stopnia – 4,034, II stopnia zaś 3,839). Wynika to zapewne z faktu, iż certyfikacja SKwP ma bardziej ogólny charakter, a koszty jej zdobycia w porównaniu do certyfikacji ACCA są niższe. Organizacja

ta cieszy się także prestiżem w polskim, lokalnym środowisku. Nie bez znaczenia jest również fakt, że kursy oferowane przez SKwP i przeprowadzane egzaminy są w całości realizowane w języku polskim.

Wyniki estymacji równania

Wyniki estymacji równania wykorzystanego dla uzyskania odpowiedzi na sformułowane w artykule pytania badawcze przedstawiono w tabeli 1.

Otrzymane wyniki wskazują, że jedynie ocena parametru strukturalnego zmiennej *zainteresowanie pracodawców absolwentami kierunków akredytowanych* (X3) jest istotna ze statystycznego punktu widzenia. Oznacza to, iż zainteresowanie pracodawców absolwentami kierunków akredytowanych wpływa na rozwój kariery zawodowej badanych studentów.

Na podstawie wyników statystycznych równania można stwierdzić, że cechuje się ono stosunkowo wysokim stopniem objaśnienia, gdyż współczynnik determinacji (R^2) wynosi 0,42. Również ocena statystyki Fishera-Snedecora ($F=34,49264$) wskazuje, iż na poziomie istotności 0,001 należy odrzucić hipotezę zerową na rzecz hipotezy alternatywnej, mówiącej, iż łączny wpływ na rozwój kariery wszystkich zmiennych objaśniających, wyróżnionych w zaprezentowanych równaniu, jest statystycznie istotny. Testowanie normalności rozkładu składnika losowego nie wypadło pozytywnie, choć rozkład ten jest zbliżony do normalnego, co potwierdzają wyniki testu Shapiro-Wilka ($SW-W=0,9889$ oraz $p=0,001$) oraz testu Kołmogorowa-Smirnowa ($D=0,056$ oraz $p<0,05$).

W przypadku estymowanego równania przeprowadzono regresję wieloraką dla wybranych grup. Grupowania dokonano po następujących zmiennych:

- X9 – płeć (0 – mężczyzna, 1 – kobieta);
- X10 – stopień studiów (1 – I stopień, 0 – II stopień).

W przypadku grupowania po zmiennej *płeć* (X9) można zauważyć, że dla kobiet oceny parametrów strukturalnych zmiennych *jakość kształcenia* (X1)

Tabela 1. Wyniki estymacji równania

Wyniki regresji wielorakiej		
Zmn. zależ. Y1	Wielor. R = 0,65108451	F = 34,49264
	$R^2 = 0,42391104$	df = 8,375
Liczba przyp. 384	Popraw. $R^2 = 0,41162115$	p = 0,000000
Błąd standardowy estymacji: 0,678686323		
Wyr. wolny 1,019897561 Błąd std.: 0,2942792 t(375) = 3,4657 p = 0,0006		
X1 b* = 0,060	X2 b* = 0,067	X3 b* = 0,589
X4 b* = -0,00	X5 b* = 0,007	X6 b* = 0,017
X7 b* = -0,06	X8 b* = 0,061	
(istotne b* zostały pogrubione)		

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Wyniki regresji wielorakiej równania dla kobiet (1) i mężczyzn (0)

	Wyniki zagregowane						
	Podsumowanie regresji zmiennej zależnej: Y1						
	X9	b*	Bł. std.	b	Bł. std.	t(304)	p
W. wolny	1			1,032764	0,329582	3,13356	0,001895
X1	1	0,111321	0,048154	0,116644	0,050456	2,31178	0,021458
X2	1	0,013850	0,052117	0,013598	0,051168	0,26574	0,790619
X3	1	0,585012	0,051446	0,561899	0,049414	11,37133	0,000000
X4	1	-0,021042	0,044893	-0,019311	0,041201	-0,46871	0,639615
X5	1	-0,015602	0,051556	-0,016749	0,055347	-0,30262	0,762384
X6	1	0,023426	0,045036	0,020299	0,039026	0,52016	0,603331
X7	1	0,092061	0,050620	0,097443	0,053579	1,81868	0,069945
X8	1	-0,049478	0,045847	-0,036728	0,034033	-1,07921	0,281351
W. wolny	0			1,279635	0,704861	1,81544	0,074292
X1	0	-0,154334	0,092778	-0,171762	0,103255	-1,66348	0,101264
X2	0	0,204075	0,093663	0,193381	0,088755	2,17882	0,033155
X3	0	0,655712	0,101419	0,632511	0,097830	6,46538	0,000000
X4	0	0,019779	0,100267	0,015239	0,077252	0,19726	0,844266
X5	0	0,111641	0,107439	0,107932	0,103870	1,03911	0,302790
X6	0	-0,037009	0,093623	-0,028286	0,071557	-0,39530	0,693979
X7	0	0,012077	0,093951	0,011254	0,087551	0,12855	0,898133
X8	0	-0,173978	0,090447	-0,114455	0,059502	-1,92355	0,059006

Źródło: opracowanie własne.

i zainteresowanie pracodawców absolwentami kierunków akredytowanych (X3) są istotne ze statystycznego punktu widzenia. Oznacza to, iż uważają one, że zarówno zainteresowanie pracodawców absolwentami kierunków akredytowanych, jak i wyższa jakość kształcenia na tych kierunkach przyczyniają się do rozwoju ich kariery zawodowej. W przypadku mężczyzn jest inaczej, gdyż zmienna *jakość kształcenia* (X1) nie jest istotna statystycznie, ale oprócz zmiennej *zainteresowanie pracodawców absolwentami kierunków akredytowanych* (X3), także *prestż studiów akredytowanych* (X2) jest statystycznie istotny. Uważają oni, iż większy prestiż studiów akredytowanych wpływa na rozwój kariery zawodowej. Wyniki regresji wielorakiej dla kobiet (1) i mężczyzn (0) przedstawiono w tabeli 2.

Jeśli chodzi o grupowania po zmiennej *stopień studiów* (X10), można zauważyć, że w przypadku studentów II stopnia studiów dodatkowo zmienna *obszerność wymaganych do opanowania zagadnień* (X8) jest istotna ze statystycznego punktu widzenia. Choć obszerność podejmowanych zagadnień w ramach certyfikacji ACCA może być uważana za poważną barierę, ma ona jednak pozytywny wpływ na rozwój kariery zawodowej. Wynika to z faktu, iż wyczerpujący materiał realizowany przez studentów na akredytowanych programach lepiej przygotowuje ich do pracy w zawodzie. Wyniki regresji wielorakiej równania dla studentów stopnia I (1) i stopnia II (0) przedstawiono w tabeli 3.

Podsumowanie

Jednym z czynników kształtujących rozwój rachunkowości w danym kraju jest poziom edukacji z jej zakresu (Grabiński i in., 2013). Bez wątplenia przodują w tym zakresie państwa anglosaskie, w których rozwój badań naukowych i dydaktyka rachunkowości są prowadzone na najwyższym poziomie, a znaczenie zawodowych organizacji profesjonalistów z tej dziedziny jest duże (Elliott i Elliott, 2008, s. 138). Jest to bezpośrednim następstwem wysokiego stopnia rozwoju rynków kapitałowych w tych krajach. Wymusiły one bowiem dostęp do wiarygodnych, istotnych i aktualnych informacji finansowych, a w konsekwencji – powstania regulacji w zakresie ich opracowywania, publikowania i badania. Opracowują je w formie standardów prywatne organizacje skupiające osoby zawodowo związane z rachunkowością. Rozwój edukacji w zakresie rachunkowości nieco inaczej wyglądał w Europie Wschodniej, gdzie w latach 80. XX wieku księgowi byli odpowiedzialni jedynie za prowadzenie ksiąg rachunkowych (Saudagaran, 2009, s. 1–10). W miarę jak gospodarki przechodziły transformację od centralnie sterowanych do rynkowych, znaczenie rachunkowości i księgowych rosło (Grabiński i in., 2013).

Globalizacja gospodarki i wywołana nią konieczność ujednolicenia zasad rachunkowości w skali międzynarodowej nie pozostały bez wpływu na proces kształcenia związanej bezpośrednio z tą dziedziną grupy zawodowej. Szczegółne znaczenie w procesie

Tabela 3. Wyniki regresji wielorakiej równania dla studentów stopnia I (1) i stopnia II (0)

	Wyniki zagregowane						
	Podsumowanie regresji zmiennej zależnej: Y2						
	X10	b*	Bl. std.	b	Bl. std.	t(193)	p
W. wolny	0			1,437215	0,437470	3,28529	0,001210
X1	0	0,075350	0,062355	0,075573	0,062540	1,20839	0,228374
X2	0	0,008604	0,065970	0,008630	0,066168	0,13042	0,896367
X3	0	0,556420	0,062405	0,545824	0,061216	8,91634	0,000000
X4	0	-0,002944	0,059644	-0,002722	0,055141	-0,04937	0,960678
X5	0	-0,062515	0,067325	-0,070703	0,076142	-0,92856	0,354275
X6	0	-0,043160	0,058086	-0,037368	0,050292	-0,74304	0,458363
X7	0	0,157096	0,064448	0,169906	0,069704	2,43754	0,015694
X8	0	-0,103458	0,060514	-0,072854	0,042613	-1,70965	0,088937
W. wolny	1			0,788279	0,406482	1,93927	0,054095
X1	1	0,030418	0,058282	0,035071	0,067197	0,52191	0,602401
X2	1	0,099262	0,062351	0,092796	0,058290	1,59198	0,113214
X3	1	0,647824	0,063862	0,608996	0,060034	10,14418	0,000000
X4	1	-0,025495	0,056472	-0,021850	0,048399	-0,45147	0,652216
X5	1	0,071388	0,063426	0,070908	0,062999	1,12553	0,261922
X6	1	0,077231	0,057216	0,062980	0,046658	1,34982	0,178836
X7	1	-0,038505	0,061596	-0,037980	0,060757	-0,62512	0,532718
X8	1	-0,002905	0,056108	-0,002166	0,041847	-0,05177	0,958771

Źródło: opracowanie własne.

podnoszenia kwalifikacji kadr księgowych i ich ujednolicenia w skali międzynarodowej mają certyfikacje międzynarodowych organizacji. W artykule poddano analizie kwalifikacje ACCA, które są rozpoznawalne w większości krajów na świecie. Dzięki współpracy ACCA z uczelniami rozpoczęcie ich zdobywania jest już możliwe dla studentów w trakcie studiów. Przeprowadzone badania pozwoliły stwierdzić, że większość uczestniczących w akredytowanych zajęciach studentów deklaruje chęć kontynuacji certyfikacji po ukończeniu studiów. Do najczęściej wymienianych przez respondentów barier w zdobywaniu kwalifikacji należały wysokie koszty tego procesu i jego czasochłonność.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że w opinii badanych studentów czynnikiem mającym istotny wpływ na ich rozwój zawodowy w obszarze rachunkowości i finansów w Polsce jest zwiększenie zainteresowania pracodawców absolwentami kierunków akredytowanych. Studia na akredytowanych przez ACCA kierunkach są uznawane przez poddanych badaniu studentów za prestiżowe i odznaczające się wyższą jakością kształcenia w porównaniu do tych bez akredytacji. Można więc prognozować, że akredytacja ACCA będzie nadal rozwijana w uczelniach wyższych w Polsce na kolejnych kierunkach i formach studiów, z korzyścią zarówno dla studentów i pracodawców, jak i samych instytucji.

Podsumowując należy zaznaczyć, że prezentowane w artykule wyniki badań – jak każde – nie są wolne

od ograniczeń. Jednym z nich jest objęcie ankietą studentów z trzech wybranych uczelni. Akredytację ACCA posiadają także inne wiodące ośrodki akademickie w Polsce, takie jak Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Uniwersytet Warszawski i Gdański czy uniwersytety ekonomiczne w Katowicach i Poznaniu. Warto też zauważyć, że obok ACCA, organizacją coraz aktywniej angażującą się we współpracę z uczelniami i procesy akredytacyjne jest Chartered Institute of Management Accountants (CIMA). CIMA to, oprócz ACCA, jeden z największych instytutów edukacyjnych na świecie w zakresie rachunkowości, wyspecjalizowany w rachunkowości zarządczej. W związku z tym warto kontynuować badania w zakresie wpływu akredytacji na procesy kształcenia i rozwoju zawodowego z uwzględnieniem innych instytucji certyfikujących oraz szkół wyższych w Polsce.

Bibliografia

- ACCA Global (2018). Pobrane z: <https://www.accaglobal.com/us/en/about-us/our-mission-and-values.html>
- ACCA Polska (2018). Uczelnie i programy akredytowane przez ACCA. Pobrane z: <https://www.accapolska.pl>
- Aiken, L.S., West, S.G. (1991). *Multiple Regression: Testing and Interpreting Interactions*. Newbury Park: Sage Publications.
- Brown, J.F., Balke, T.E. (1983). Accounting curriculum comparison by degree program of schools intending to seek AACSB accreditation. *Issues in Accounting Education*, Vol. 1, 50–59.

- Coe, M., Delaney, J. (2008). The impact of certifications on accounting education. *Strategic Finance*, July, 47–51.
- Elliott, B., Elliott, J. (2008). *Financial Accounting and Reporting*. London: Pearson Education Limited.
- Freeman, M., Evans, E. (2016). Professional Associations, Accreditation and Higher Education: Foundations for Future Relations. [in:] J. Guthrie, E. Evans, R. Burritt (ed.), *Relevance and professional associations in 2026*. Chartered Accountants Australia and New Zealand, 63–76.
- Grabiński K., Kędzior M., Krasodomska J. (2013). *Globalne uwarunkowania rachunkowości. Systemy, procesy, zmiany*. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
- Langenderfer, H.Q. (1987). Accounting education's history – A 100-year search for identity. *Journal of Accountancy*, May, 302–331.
- Madalina, G., Albu, N., Albu, C. (2011). The role of the accountability professional bodies in developing social and environmental reporting. *Annals of Faculty of Economics*, University of Oradea, Faculty of Economics, Vol. 1, Issue 1, 622–628.
- McChlery, S., Paisey, C. (2003). Quality in professional education in the UK – the CIMA experience. *Accounting Education*, Vol. 12(2), 197–225.
- McGee, R.W. (2005). *Accounting certification in transition economies: recent developments in Russia, Ukraine, Moldova and Central Asia*. April, 7–10, Pittsburgh: Paper presented at the 17th Annual Meeting of the International Academy of Business Disciplines.
- McGettrick, A., Dunnett, A., Harvey, B. (1997). Continuous Quality Improvement In Higher Education. *Quality in Higher Education*, Vol. 3(3), 235–247.
- Montano, J.L.A, Anes, J.A.D., Hassall, T., Joyce, J. (2001). Vocational skills in the accounting professional profile: the Chartered Institute of Management Accountants (CIMA) employers' opinion. *Accounting Education*, Vol. 10(3), 299–313.
- Paisey, C., Paisey, N.J. (2004). Professional education and skills: liberalising higher education for the professions in the United Kingdom. *Research in PostCompulsory Education*, Vol. 9(2), 161–182. DOI: 10.1080/13596740400200173.
- Power, M.K. (1991). *Educating accountants: towards a critical ethnography*. *Accounting, Organisation and Society*, Vol. 16(4), 333–353.
- Sagan, A. (1998). *Badania marketingowe – podstawowe kierunki*. Kraków: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie.
- Saudagaran, S.M. (2009). *International Accounting. A User Perspective*. Chicago: Wolters Kluwer Business.
- Szadzińska, A. (2016). Czynniki wpływające na wybór studiów z programem akredytowanym przez ACCA według opinii studentów Wydziału Zarządzania. *Folia Pomeranae Universitatis Technologiae Stetinensis, Oeconomica*, 327(83)2, 279–286.
- Szychta, A. (2005). Rola współczesnych specjalistów do spraw rachunkowości zarządczej w świetle ewolucji jej zakresu i metod. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 25(81), 80–107.
- Szychta, A. (2011). Rachunkowość zarządcza jako działalność zawodowa w kontekście doświadczeń zagranicznych. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 62(118), 289–312.
- Tarka, P. (2015). Własności 5- i 7-stopniowej skali Likerta w kontekście normalizacji zmiennych metodą Kaufmana i Rousseeuwa. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 385, 286–295.
- Van Zante, N.R. (2005). IMA's Professional Certification Program. *Management Accounting Quarterly*, Vol. 6(2), 48–51.
- Van Zante, N.R. (2010). IMA's Professional Certification Program has changed. *Management Accounting Quarterly*, Vol. 11(4), 22–25.
- Węziak-Białowolska, D. (2011). Operacjonalizacja i skalowanie w ilościowych badaniach społecznych. *Zeszyty Naukowe Instytutu Statystyki i Demografii SGH*, 16, 3–47.
- Zarzycka, E. (2013). Kształcenie w obszarze rachunkowości zarządczej/controllingu na studiach I i II stopnia na kierunku Finanse i Rachunkowość w Polsce. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 79(135), 215–233.
- Zarzycka, E. (2015). Rola międzynarodowych kwalifikacji w procesie rozwoju i kształcenia specjalistów ds. rachunkowości zarządczej w Polsce. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 81(137), 137–154.
- Zeff, S.A. (1989). Recent trends in accounting education and research in the USA: Some implications for UK academics. *British Accounting Review*, Vol. 21, 159–176.

ACCA accreditation and the professional development of finance and accounting specialists in Poland

Organizations certifying professions in the area of accounting and finance play an essential role in shaping and strengthening the professional status of its practitioners. Universities in Poland recognized the importance of international qualifications and established active cooperation with the Association of Chartered Certified Accountant (ACCA) to accredit accounting and finance programs. The presented study aims to answer whether ACCA accreditation affects the professional development of accounting and finance specialists in Poland. Its role was also to identify factors that contribute to increasing the professional development of accounting and finance specialists in connection with the accreditation of study programs. To achieve these goals a questionnaire survey was conducted among students from three selected accredited universities in Poland. The analysis of the results obtained was carried out by the use of descriptive statistics and multiple regression. According to students' opinions, the employers' interest in graduates of accredited courses positively influences their career development. In addition to the interest of employers' mentioned above, surveyed women also indicated a higher quality of education in accredited courses, while men stressed the greater prestige of studies as a factor contributing to the development of their professional career. The results of this study are a valuable contribution to the discussion on professional development as well as the impact of accreditation institutions on the training of accounting and finance specialists.

Keywords: accounting education; professional development; higher education; accreditation

Akredytacja ACCA a rozwój zawodowy specjalistów...

Ewelina Zarzycka jest adiunktem w Katedrze Rachunkowości na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego, wykładowcą na studiach podyplomowych organizowanych przez Katedrę Rachunkowości na Wydziale Zarządzania UŁ oraz na studiach EMBA organizowanych przez Polsko-Amerykańskie Centrum Zarządzania UŁ, gdzie pełni także rolę członka Rady Doradczej. Jest doświadczonym praktykiem biznesu – przez wiele lat pracowała jako kontroler finansowy, a następnie kierownik finansowy obszaru industrialnego w jednej z międzynarodowych korporacji. Od 2013 roku pełni funkcję koordynatora akredytacji ACCA na Wydziale Zarządzania. Jest członkiem European Accounting Association (EAA) oraz ACCA.

Joanna Krasodomka jest profesorem nadzwyczajnym UEK w Katedrze Rachunkowości Finansowej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. W pracy naukowej zajmuje się przede wszystkim zagadnieniami dotyczącymi polityki informacyjnej przedsiębiorstw, społecznej odpowiedzialności biznesu i sprawozdawczości zintegrowanej. Jej zainteresowania badawcze dotyczą także jakości nauczania oraz zastosowania e-learningu w szkolnictwie wyższym. Od 2014 roku jest koordynatorem ACCA na Wydziale Finansów i Prawa UEK. Jest m.in. członkiem Stowarzyszenia Księgowych w Polsce (SKwP), European Accounting Association (EAA) oraz International Association for Accounting Education & Research (IAAER).

Michał Biernacki jest adiunktem w Katedrze Rachunkowości Finansowej i Kontroli na Wydziale Zarządzania, Informatyki i Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. W pracy naukowej zajmuje się problematyką środowiskowej rachunkowości zarządczej, nowoczesnych modeli rachunku kosztów, rachunkowości zarządczej w działalności usługowej oraz rachunkowości komputerowej. Jest autorem bądź współautorem licznych artykułów i książek naukowych. Od 2012 roku jest koordynatorem ACCA na Wydziale Zarządzania, Informatyki i Finansów UEW. Jest m.in. członkiem Stowarzyszenia Księgowych w Polsce (SKwP), European Accounting Association (EAA) oraz Coordination d'Etudes du Développement International et des Mouvements Economiques et Sociaux (CEDIMES). W ramach swojej międzynarodowej pracy dydaktycznej prowadził zajęcia dla studentów na Hochschule Emden/Leer (Niemcy), Ekonomikas un kultūras augstskola (Łotwa), Turība University (Łotwa). Był stypendystą Rządu RP w ramach badań prowadzonych na Ekonomikas un kultūras augstskola (Łotwa).

POLECAMY

Mariusz Karwowski
Model biznesu w sprawozdaniu finansowym.
Ograniczenia informacyjne
Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2018

Dostarczanie informacji o zasobach przedsiębiorstwa i tworzonej przez nie wartości, umożliwiających ocenę jego zdolności do generowania przyszłych wpływów środków pieniężnych netto, ma istotne znaczenie dla bezpiecznego inwestowania w kapitałowe i dłużne papiery wartościowe. Podstawowym źródłem informacji tego rodzaju wciąż pozostaje sprawozdanie finansowe. Jednakże z punktu widzenia właściwej oceny działalności przedsiębiorstwa istotne są również informacje niefinansowe, pochodzące ze sprawozdania z działalności, którego celem jest zapewnienie informacji uzupełniających dane finansowe w sprawozdaniu finansowym. Informacje o modelu biznesu przedsiębiorstwa mają przyczynić się do lepszego zrozumienia działalności firmy oraz dokonania bardziej trafnych prognoz odnośnie przyszłych rezultatów działalności.

Głównym celem opracowania jest wskazanie ograniczeń w zakresie prezentacji informacji o modelu biznesu w sprawozdaniu finansowym i przedstawienie możliwości udoskonalenia tego obszaru informacyjnego. Badania

przeprowadzone przez autora książki pozwoliły na zidentyfikowanie luki w zakresie informacji o modelu biznesu w sprawozdaniu finansowym, a także na sformułowanie propozycji konwersji sprawozdania finansowego w celu prezentacji w nim informacji o realizacji modelu biznesu.

Książka jest dostępna na stronie: <http://wydawnictwo.sgh.waw.pl/>